

Мінькович Б.А.,

*аспірант,
кафедра педагогіки*

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У «Національній доктрині розвитку освіти в Україні» підкреслюється, що пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життя в інформаційному суспільстві.

ІКТ відносяться до інноваційних процесів, головне завдання яких підвищення ефективності і досягнення якості шкільної освіти, її осучаснення. Саме це визначає проблему вивчення готовності вчителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках.

Інформаційно-комунікаційна компетентність вчителя є сукупністю знань, навичок та вмінь, що формуються в процесі навчання та самонавчання інформаційним технологіям, а також здатність до виконання педагогічної діяльності за допомогою інформаційних технологій.

Процес становлення інформаційної компетентності вчителів передбачає розвиток мотивації, потреби й інтересу до отримання знань у галузі технічних, програмних засобів. Інформаційна компетентність є однією з ключових у процесі професійного зростання і проявляється, насамперед, у діяльності при вирішенні різних завдань із залученням засобів ІКТ, а саме:

- здійснювати інформаційну діяльність для обробки, передачі, збереження інформаційного ресурсу з метою автоматизації процесів інформаційно-методичного забезпечення;
- оцінювати і реалізовувати можливості електронних видань освітнього призначення в мережі Інтернет, інформаційного ресурсу освітнього призначення;
- організовувати інформаційну взаємодію учасників навчального процесу;
- створювати і використовувати тестові системи для діагностики контролю та оцінки рівня знань учнів;
- здійснювати навчальну діяльність з використанням засобів ІКТ в аспектах, що відображають особливості конкретного навчального предмету.

Значущими критеріями визначення рівня професійної компетентності майбутнього вчителя є технологічна та інформаційна культура – як необхідний фактор здійснення ефективного процесу навчання школярів.

Останнім часом помітно зростає кількість досліджень, предметом яких стало використання ІКТ у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як: О.М. Бондаренко, В.Ф. Заболотний, Г.О. Козлакова, О.А. Міщенко. Розробкою і впровадженням у навчальний процес нових інформаційних технологій активно займаються такі дослідники як: Е.И. Дмитреєва, С.У. Новиков, Т.А. Полілов.

Проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій у системі професійної підготовки майбутніх учителів висвітлені в наукових працях П.І. Сердюкова, Л.І. Морської, С.М. Яшанова, Н.С. Завізеної, Р.С. Гуріна, О.П. Значенко, Т.Б. Захарова. Також питанням впровадження займалися Б.Беседіна, А.Веліховська, М.Головань, Ю. Горошко, М.Жалжак, В.Клочко, Н.Кульчицька, Ю.Лотюк, Н.Морзе, С.Раков, Ю.Рамський, В.Чирко, але ця проблема залишається ще недостатньо вивченою, оскільки розвиток інформаційних технологій стрімко рухається вперед «до глобального розуму».

С. Яшанов [3] розглядає готовність майбутнього вчителя до ефективного використання новітніх інформацій технологій як синтез таких структурних компонентів:

- мотиваційного;
- операційно-пізнавального;
- емоційно-вольового;

- оцінювального.

Р.С. Гурін [1] визначає готовність майбутнього вчителя до застосування нових інформаційних технологій у професійній діяльності як інтегровану якість особистості майбутнього вчителя, що виявляється, по-перше, в підвищенні продуктивності мислення, розвитку пам'яті, навичок, розширенні і поглибленні знань за допомогою використання нових інформаційних технологій та їх засобів; по-друге, в наданні можливості обирати способи дій, здійснювати самоконтроль за виконанням власних дій та прогнозувати шляхи підвищення продуктивності роботи в ході інформатизації процесу навчання [2].

Ряд сучасних вітчизняних наукових досліджень присвячено вивченню особливостей використання інформаційно-комунікативних технологій в освіті. Наукові праці В.В. Олійника присвячені теоретико-методологічним основам дистанційної освіти дорослих, В.М. Кухаренка – теоретичним та методичним засадам дистанційного навчання у ВНЗ та ЗНЗ. Розробці, впровадженню та аналізу ефективності сучасних програмних педагогічних засобів присвячено праці Редько. Активно досліджують можливості використання мережі Інтернет при підготовці та проведенні уроків Вовковінська Н., Калиндрузь Л. (спілкування в мережі Інтернет), Анака В. (електронна пошта), Войченко О., Солопов А. (пошук у мережі Інтернет), Базурін В., Закомірний І. (створення веб-сайтів), Іштуків В.В. (ефективне використання локальної мережі в навчальному процесі), Данилова О., Манако В., Манако Д. (створення та використання мультимедіа) [5].

Висвітлення проблем, пов'язаних з використанням сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій у педагогічному процесі, започатковано і розвинуто в фундаментальних роботах учених, а саме у: Р. Вільямса, Б. Гершунського, В. Глушкова, А. Єршова, К. Маклін, Ю. Машбиця, С. Пейперта, Є. Полат. У роботах цих авторів показано, що впровадження комп'ютерних технологій у практику навчання є однією з форм підвищення ефективності педагогічного процесу.

Проблемою розробки й використання комп'ютерних технологій навчання займалися Н. Атапова, А. Верлань, М. Головань, А. Гуржій, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Ю. Жук, І. Іваськів, В. Лапінський, В. Мадзігон, Д. Матро, Н. Морзе, С. Раков, Ю. Рамський, І. Роберт, П. Ротаєнко, В. Руденко, М. Семко, О. Християнінов.

Технології комп'ютеризованого навчання досліджували вчені: А. Ашеров, А. Довгялло, О. Савельєв, О. Молібог та зарубіжні Г. Клейман, Н. Краудер, С. Пейперт, В. Скіннер.

Визначення функцій інформаційних технологій у навчальному процесі розглядали Г. Балл, Т. Гергей, В. Глушков, А. Довіяло, А. Єршов, М. Жалдак, В. Монахов, І. Підласий, С. Смирнов.

Питанню вдосконалення професійно-педагогічної підготовки студентів у вищій школі, формуванню професійних якостей педагога

присвятили свої дослідження О. Абдулліна, Е. Ардаширова, С. Архангельский, Р. Асадуллін, К. Ахіяров, Ю. Бабанский, Ю. Васильєв, В. Загвязинский, І. Кобиляцький, Н. Кузьміна, Р. Муніров, Р. Нізамов, Н. Нікандров, Ю. Правдін, В. Слатьонін, Н. Тализіна, Ф. Терегулов, Н. Томін, Е. Хамітов, А. Щербаков, Н. Яковлева [4].

ІКТ-компетентність – властивість педагога, який компетентно, тобто цілеспрямовано і самостійно, із знанням вимог до професійної діяльності в умовах інформатизації освітнього простору і своїх можливостей та обмежень здатен застосовувати ІКТ у процесі навчання, виховання, методичної і дослідницької діяльності та власної неперервної професійної педагогічної діяльності, і на основі аналізу педагогічних ситуацій може бачити і формулювати педагогічні завдання та знаходити оптимальні способи їх розв'язання із максимальним використанням можливостей ІКТ. Педагоги нового покоління повинні вміти кваліфіковано обирати та застосовувати саме ті технології, які повною мірою сприятимуть досягненню мети, а саме гармонійному розвитку учнів із урахуванням їхніх індивідуальних особливостей. Ефективність використання ІКТ визначається особистістю учителя та його мотивами, а не різноманіттям і кількістю техніки.

Список використаної літератури

1. Гурін Р.С. Підготовка майбутнього вчителя гуманітарного профілю до застосування нових інформаційних технологій у навчальному процесі загальноосвітньої школи: дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Р.С. Гурін ; Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К.Д.Ушинського (м. Одеса). – О., 2004. – 252 с.
2. Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – №1. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – 268 с.
3. Яшанов СМ. Формування у майбутніх учителів умінь і навичок самостійної навчальної роботи у процесі використання нових інформаційних технологій : дис. канд. пед. наук : 13.00.09 / С.М. Яшанов; Нац пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2003. – 220 с.
4. Sisoeva S. O. Pedagogichni tehnologiyi u neperervniy profesiyiniy osviti: monografiya / za red. S. O. Sisoevoyi / A. M. Aleksyuk, P. M. Volovik, O. I. Kulnitska, L. E. Sigaeva, Ya. V. Tshemister ta in. – K.: VIPOL, 2001. – 502 s.
5. <http://teacher.ed-sp.net>.